

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3534/2560

นางพรรณประภา จิรนากุลผู้ร้อง นางจันทร์หา โหประพัฒน์ผู้คัดค้าน

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ป.พ.พ. มาตรา 1718, ป.พ.พ. มาตรา 138

ย่อ / หลักกฎหมาย

แม้ผู้คัดค้านเป็นทายาทโดยธรรมของผู้ตายและไม่ใช่บุคคลต้องห้ามตามกฎหมาย มิให้เป็นผู้จัดการมรดกตาม ป.พ.พ. มาตรา 1718 แต่ผู้ตายทำพินัยกรรมมีข้อความส่วนที่เป็นสาระสำคัญว่า "ข้าพเจ้าขอยกทรัพย์สมบัติ อาคารบ้านเรือน ที่ดิน ที่มีชื่อข้าพเจ้าเป็นเจ้าของให้แก่ พ. และ น. ต่อเมื่อข้าพเจ้าได้สิ้นชีวิตไปแล้ว" ซึ่งคำว่า "ทรัพย์สมบัติ" นั้น ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานให้หมายความไว้ว่า หมายถึง ทรัพย์สินที่อยู่ในครอบครองอันอาจใช้สอยแจกจ่ายได้ คำว่า "ทรัพย์สิน" ตาม ป.พ.พ. มาตรา 138 หมายความว่าทรัพย์สินและวัตถุไม่มีรูปร่าง ซึ่งอาจมีราคาและอาจถือเอาได้ประกอบกับข้อเท็จจริงที่ว่า ผู้ตายเป็นเจ้าของโรงเรียนอนุบาลและโรงเรียนระดับชั้นประถม เป็นครูสอนภาษาไทยและภาษาอังกฤษในโรงเรียนที่ตนเองเป็นเจ้าของ ผู้ตายทำพินัยกรรมแบบเขียนเองทั้งฉบับ คำว่า "ทรัพย์สมบัติ" เป็นคำธรรมดาที่ปุถุชนทั่วไปพอจะเข้าใจความหมายได้ว่าหมายถึงทรัพย์สิน การทำพินัยกรรม เห็นได้ว่าเป็นการแสดงเจตนากำหนดการเผื่อตายยกทรัพย์สินทั้งหมดของผู้ตาย ซึ่งรวมตลอดถึงอาคารบ้านเรือน ที่ดิน ที่มีชื่อของผู้ตายเป็นเจ้าของให้แก่ผู้ร้องและ น. หากผู้ตายประสงค์จะยกทรัพย์สินให้ผู้คัดค้านหรือทายาทโดยธรรมอื่น ก็คงเขียนการยกทรัพย์สินอื่นนั้นไว้ในพินัยกรรมให้ชัดเจนแล้ว เพราะแม้แต่ ส. และ ว. ผู้ตายยังเขียนไว้ในพินัยกรรม ให้ผู้ร้องและ น. อุปการะ ส. และ ว. ตลอดชีวิตด้วย แต่เนื่องจาก ว. ถึงแก่ความตายไปแล้ว ผู้ตายจึงขีดฆ่าชื่อของ ว. ออก ทั้งการทำพินัยกรรมเป็นการแสดงเจตนากำหนดการเผื่อตายในเรื่องทรัพย์สิน พินัยกรรมจะมีผลต่อเมื่อผู้ทำพินัยกรรมถึงแก่ความตายทรัพย์สินที่ว่าจึงหมายถึงทรัพย์สินที่ผู้ตายมีอยู่ในขณะถึงแก่ความตาย ไม่ใช่ทรัพย์สินที่มีอยู่ในวันทำพินัยกรรม เมื่อศาลอุทธรณ์วินิจฉัยว่าแม้ว่าจะมีทรัพย์สินมรดกอื่นของผู้ตายที่ยังไม่พบ แต่ก็ต้องอยู่ภายใต้ข้อกำหนดในพินัยกรรมคือ หากมีชื่อผู้ตายเป็นเจ้าของทางเอกสารให้ตกแก่ผู้ร้องและ น. แต่จากคำเบิกความของผู้ร้องและผู้คัดค้านและข้อเท็จจริงที่ปรากฏตามสำนวนยังไม่มีปรากฏทรัพย์สินอื่นของผู้ตาย ผู้คัดค้านไม่ได้ฎีกาโต้แย้งว่ามีทรัพย์สินเช่นว่านั้นอีก ทรัพย์สินมรดกที่ปรากฏจึงตกเป็นของผู้ร้องและ น. เท่านั้น การตั้งผู้คัดค้านให้เป็นผู้จัดการมรดกร่วมกับผู้ร้อง ย่อมเกิดข้อขัดข้องในการจัดการทรัพย์สินมรดก จึงไม่สมควรตั้งผู้คัดค้านเป็นผู้จัดการมรดกร่วมกับผู้ร้อง

คำพิพากษา

ผู้ร้องยื่นคำร้องขอว่า ผู้ร้องเป็นบุตรโดยชอบด้วยกฎหมายของเรือเอกประพันธ์กับนางสาวงค์ บิดาของผู้ร้องเป็นพี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกันกับนางสาวประไพ ผู้ตาย ซึ่งถึงแก่ความตายเมื่อวันที่ 6 เมษายน 2557 ก่อนถึงแก่ความตายผู้ตายทำพินัยกรรมยกทรัพย์สมบัติ อาคาร บ้านเรือน ที่ดิน ที่มีชื่อผู้ตายเป็นเจ้าของให้แก่ผู้ร้องและนางสาวนฤมล บิดาของผู้ร้องถึงแก่ความตายไปก่อนผู้ตาย การจัดการมรดกมีเหตุขัดข้อง ผู้ร้องไม่ใช่บุคคลต้องห้ามตามกฎหมายมิให้เป็นผู้จัดการมรดก ขอให้ตั้งผู้ร้องเป็นผู้จัดการมรดกของผู้ตาย ผู้คัดค้านยื่นคำคัดค้านและแก้ไขคำคัดค้านว่า ผู้คัดค้าน

เป็นบุตรโดยชอบด้วยกฎหมายของนายไสว บิดาของผู้คัดค้านเป็นพี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกัน กับนางสาวประไพ ผู้ตาย บิดามารดาของผู้ตาย บิดาของผู้คัดค้านและพี่น้องร่วมบิดามารดา เดียวกันกับผู้ตายถึงแก่ความตายไปก่อนผู้ตาย ผู้ตายไม่ได้สมรสและไม่มีบุตร ผู้ตายไม่ได้ทำ พินัยกรรมไว้ พินัยกรรมที่ผู้ร้องอ้างเป็นพินัยกรรมปลอม ลายมือชื่อในพินัยกรรมไม่ใช่ลายมือชื่อ ของผู้ตาย การแก้ไขตกเติมในพินัยกรรมไม่มีการลงลายมือชื่อกำกับจึงไม่สมบูรณ์ใช้บังคับมิได้ การ ที่ผู้ร้องนำพินัยกรรมปลอมมายื่นคำร้องขอเป็นการปิดบังทรัพย์สินมรดกมากกว่าส่วนที่ตนจะได้รับ จึง ต้องถูกกำจัดมิให้รับมรดก ผู้คัดค้านไม่เป็นบุคคลต้องห้ามตามกฎหมาย มิให้เป็นผู้จัดการมรดก ขอให้อยกคำร้องขอของผู้ร้องและตั้งผู้คัดค้านเป็นผู้จัดการมรดกของผู้ตาย ศาลชั้นต้นมีคำสั่งตั้งผู้ ร้องและผู้คัดค้านเป็นผู้จัดการมรดกร่วมกันของผู้ตาย ผู้ร้องอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์พิพากษาแก้เป็น ว่า ให้ตั้งผู้ร้องเป็นผู้จัดการมรดกของผู้ตายแต่เพียงผู้เดียว ยกคำคัดค้านของผู้คัดค้าน ค่าฤชาธรรมเนียมทั้งสองศาลให้เป็นพับ ผู้คัดค้านฎีกา ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า ข้อเท็จจริงรับฟังเป็นยุติ ตามคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ว่า ผู้ร้องเป็นบุตรโดยชอบด้วยกฎหมายของเรือเอกประพันธ์ ส่วน ผู้คัดค้านเป็นบุตรโดยชอบด้วยกฎหมายของนายไสว บิดาของผู้ร้องและบิดาของผู้คัดค้านเป็น พี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกันกับนางสาวประไพ ผู้ตาย ผู้ตายไม่มีสามีและบุตร บิดามารดาของ ผู้ตาย บิดาของผู้ร้อง บิดาของผู้คัดค้าน และพี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกันกับผู้ตายล้วนถึงแก่ ความตายไปก่อนผู้ตายแล้ว เมื่อวันที่ 6 เมษายน 2557 ผู้ตายถึงแก่ความตาย ก่อนถึงแก่ความตาย ผู้ตายทำพินัยกรรมแบบเขียนเองทั้งฉบับ ผู้ตายมีทรัพย์สินเท่าที่ตรวจพบคือที่ดิน 8 แปลง ทั้งผู้ร้อง และผู้คัดค้านต่างไม่เป็นบุคคลต้องห้ามตามกฎหมายมิให้เป็นผู้จัดการมรดก มีปัญหาต้องวินิจฉัย ตามฎีกาของผู้คัดค้านว่า สมควรตั้งผู้ร้องและผู้คัดค้านเป็นผู้จัดการมรดกร่วมกันของผู้ตายหรือไม่ เห็นว่า แม้ผู้คัดค้านเป็นทายาทโดยธรรมของผู้ตายและไม่เป็นบุคคลต้องห้ามตามกฎหมาย มิให้ เป็นผู้จัดการมรดกตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1718 แต่ผู้ตายทำพินัยกรรม มี ข้อความส่วนที่เป็นสาระสำคัญว่า "ข้าพเจ้าขอยกทรัพย์สินสมบัติ อาคารบ้านเรือน ที่ดิน ที่มีชื่อ ข้าพเจ้าเป็นเจ้าของให้แก่นางพรรณประภาและนางสาวนฤมล ต่อเมื่อข้าพเจ้าได้สิ้นชีวิตไปแล้ว" ซึ่งคำว่า "ทรัพย์สินสมบัติ" นั้น ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานให้ความหมายไว้ว่า หมายถึง ทรัพย์สินที่อยู่ในครอบครองอันอาจใช้สอยแจกจ่ายได้ ส่วนคำว่า "ทรัพย์สิน" ตาม ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 138 หมายความว่ารวมทั้งทรัพย์สินและวัตถุไม่มีรูปร่าง ซึ่ง อาจมีราคาและอาจถือเอาได้ เมื่อพิเคราะห์ประกอบกับข้อเท็จจริงที่ว่าผู้ตายมีการศึกษาระดับ มัธยมศึกษาปีที่ 6 เป็นเจ้าของโรงเรียนอนุบาลและโรงเรียนระดับชั้นประถม เป็นครูสอนภาษาไทย และภาษาอังกฤษในโรงเรียนที่ตนเองเป็นเจ้าของ ผู้ตายทำพินัยกรรมแบบเขียนเองทั้งฉบับ พินัยกรรมลงวันที่ 21 ตุลาคม 2540 ผู้ตายถึงแก่ความตายเมื่ออายุ 93 ปี และคำว่า "ทรัพย์สินสมบัติ" เป็นคำธรรมดาที่ปุถุชนทั่วไปพอจะเข้าใจความหมายได้ว่าหมายถึงทรัพย์สินการทำพินัยกรรม จึง เห็นได้ว่าเป็นการแสดงเจตนากำหนดการเผื่อตายยกทรัพย์สินทั้งหมดของผู้ตาย ซึ่งรวมตลอดถึง อาคารบ้านเรือน ที่ดิน ที่มีชื่อของผู้ตายเป็นเจ้าของให้แก่ผู้ร้องและนางสาวนฤมล หากผู้ตาย ประสงค์จะยกทรัพย์สินให้ผู้คัดค้านหรือทายาทโดยธรรมอื่น ก็คงเขียนการยกทรัพย์สินอื่นนั้นไว้ใน พินัยกรรมให้ชัดแจ้งแล้ว เพราะแม้แต่นายสว่างและนายวิโรจน์ ผู้ตายยังเขียนไว้ในพินัยกรรม ให้ผู้ ร้องและนางสาวนฤมลอุปการะนายสว่างและนายวิโรจน์ตลอดชีวิตด้วย แต่เนื่องจากนายวิโรจน์ถึง แก่ความตายไปแล้ว ผู้ตายจึงขีดฆ่าชื่อของนายวิโรจน์ออก ทั้งการทำพินัยกรรมเป็น การแสดงเจตนากำหนดการเผื่อตายในเรื่องทรัพย์สิน พินัยกรรมจะมีผลต่อเมื่อผู้ทำพินัยกรรมถึง

แก่ความตาย ทรัพย์สินที่ว่าจึงหมายถึงทรัพย์สินที่ผู้ตายมีอยู่ในขณะถึงแก่ความตาย ไม่ใช่ทรัพย์สินที่มีอยู่ในวันทำพินัยกรรม เมื่อศาลอุทธรณ์วินิจฉัยว่า แม้อาจจะมีทรัพย์สินมรดกอื่นของผู้ตายที่ยังไม่พบ แต่ก็ต้องอยู่ภายใต้ข้อกำหนดในพินัยกรรมคือหากมีชื่อผู้ตายเป็นเจ้าของทางเอกสารให้ตกแก่ผู้ร้องและนางสาวนฤมล แต่จากคำเบิกความของผู้ร้องและผู้คัดค้านและข้อเท็จจริงที่ปรากฏตามสำนวนยังไม่มีปรากฏทรัพย์สินอื่นของผู้ตาย ผู้คัดค้านไม่ได้ฎีกาโต้แย้งว่ามีทรัพย์สินเช่นว่านั้นอีก ทรัพย์สินมรดกที่ปรากฏจึงตกเป็นของผู้ร้องและนางสาวนฤมลเท่านั้น การตั้งผู้คัดค้านให้เป็นผู้จัดการมรดกร่วมกับผู้ร้อง ย่อมเกิดข้อขัดข้องในการจัดการทรัพย์สินมรดก จึงไม่สมควรตั้งผู้คัดค้านเป็นผู้จัดการมรดกร่วมกับผู้ร้อง ที่ศาลอุทธรณ์พิพากษาให้ผู้ร้องเป็นผู้จัดการมรดกของผู้ตายแต่เพียงผู้เดียวนั้น ศาลฎีกาเห็นพ้องด้วย ฎีกาของผู้คัดค้านฟังไม่ขึ้น พิพากษายืน ค่าฤชาธรรมเนียมชั้นฎีกาให้เป็นพับ

องค์คณะ

เสาวลักษณ์ จิระรัตนานนท์ · นิพนธ์ ช่วยสกุล · วิวัธน์ ทองลงยา

ข้อความคำพิพากษาเป็นของศาลฎีกา · ที่มาของข้อมูล: deka.supremecourt.or.th · <https://www.thaideka.online/deka/3534/2560>